

Самодін Артем Володимирович,
завідувач кафедри криміналістики та
судової медицини Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент

ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ КВЕСТ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРАКТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Сучасні умови діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України щодо організації та планування розслідування кримінальних правопорушень, а також правова регламентація такої діяльності положеннями чинного кримінального процесуального законодавства, відомчими та міжвідомчими нормативно-правовими актами, обумовлює необхідність трансформації окремих усталених, а подекуди й стереотипних підходів до криміналістичної підготовки здобувачів вищої освіти у закладах вищої освіти МВС України зі специфічними умовами навчання.

Одним із таких підходів до організації проведення занять з професійно орієнтованих навчальних дисциплін, що дозволяють суттєво підвищити якість практичної підготовки здобувачів вищої освіти, є впровадження в освітній процес так званого «поліцейського квесту», який є прийомом, що охоплює практичне заняття або декілька практичних занять та моделює різні аспекти професійної діяльності поліції і забезпечує умови для комплексного використання набутих курсантами знань з предмета професійної діяльності, удосконалення загальних та професійних якостей, а також більш повне оволодіння дисциплінами професійного спілкування (лист Департаменту персоналу, організації освітньої та наукової діяльності «Про використання методичних рекомендацій з проведення поліцейського квесту» від 12.10.2018 № 22/2-5178).

Зазначений підхід не є кардинально новим, інноваційним у системі криміналістичної підготовки поліцейських. Наприклад, ще у 2001 році, у своїй «Концепції криміналістичної підготовки слухачів Національної академії внутрішніх справ України», В.П. Бахін, Є.М. Моїсєєв, А.В. Іщенко та О.О. Алексєєв, зазначали, що ефективність реалізації форм теоретичного (ідеального) та практичного (реалістичного) вирішення завдань криміналістики як навчальної дисципліни безпосередньо залежить не лише від контингенту тих, кого навчають та викладацького складу, а й від особливостей організації процесу навчання, у тому числі й проведення

практичних занять у вигляді «ділових ігор» шляхом їх відпрацювання в умовах максимально наближених до реальності, подекуди штучно ускладнених викладачем, на підставі сучасної судово-слідчої практики. Така позиція є актуальною й сьогодні, адже якісна криміналістична підготовка поліцейських має відбуватись з обов'язковим врахуванням сучасних реалій діяльності органів досудового розслідування та оперативних підрозділів, тенденцій та напрямів протидії злочинності, а також зарубіжного досвіду у правоохоронній сфері. У свою чергу при впровадженні певних інновацій в освітній процес, доцільно враховувати й окремі наукові й освітні традиції, ефективність яких доведена часом.

До окремих елементів квест-технологій проведення занять, на наш погляд, доцільно відносити й використання можливостей інтерактивного (віртуального) простору. Така теза вже знайшла своє відображення на сторінках у певних веб-ресурсів мережі «Інтернет». Наприклад, вважається базисом оновлення фахової освіти електронне навчання (e-learning) (електронне навчання): m-learning (мобільне навчання); u-learning (все проникаюче навчання); f-learning («перевернуте» навчання); blended-learning, в яких використовуються інтерактивні та комп'ютерні технології навчання, а також використання викладачем форм проведення занять як кейс-технології; дебати; ділові ігри; case-study; тренінги; відео конференції; «мозковий штурм»; фокус-групи; рольові ігри; групові дискусії; метод проектів тощо (<http://invnz.blogspot.com/>). Вважаємо, що такий підхід, дозволить більш оперативно впровадити в освітній процес окремі елементи «поліцейського квесту», адже він дозволяє більш оперативно змінювати його вихідні умови (місце проведення та імітацію умов, сценарій, форми вхідного та підсумкового контролю тощо). Така комплексна концепція потребує перегляду вектору професійно-спрямованого навчання, адже курсант має вивчати не науку в об'ємі навчальної дисципліни, а конкретну практичну ситуацію за допомогою поєднання наукових знань у розрізі окремих навчальних дисциплін, оскільки у слідчій практиці існує необхідність швидкого поєднання набутих знань та навичок, наприклад під час проведення конкретної слідчої (розшукової) дії.

Разом з тим, до окремих компонентів впровадження «поліцейського квесту» в освітній процес, доцільно відносити й:

- міжкафедральні навчальні дисципліни, які б надавали змогу здобувачу вищої освіти усвідомити та «відчути» не лише окремі елементи діяльності слідчого, наприклад, окремі аспекти організації роботи слідчо-оперативної групи або проблематику кваліфікації

злочинів, а комплексність тих завдань, які вирішує слідчий здійснюючи досудове розслідування у конкретному кримінальному провадженні – від виїзду слідчо-оперативної групи на місце події і до його закінчення у процесуальній формі, визначеній кримінальним процесуальним законом;

- інтерактивні навчальні полігони, які б в он-лайн режимі дозволяли змінювати вихідні умови «поліцейського квесту», наприклад, ускладнювати обстановку роботи слідчо-оперативної групи на місці події;

- електронні дидактичні засоби навчання, наприклад, мультимедійні навчальні посібники, автоматизовані робочі місця, імітаційні комп'ютерні програми щодо розслідування окремих видів кримінальних правопорушень, навчальні відеофільми, а також відео фрагменти з місць вчинення злочинів;

- бінарні заняття з фахівцями-практиками, а також виїзні заняття до територіальних підрозділів органів досудового розслідування Національної поліції України та Експертної служби МВС України.

Окреслена проблематика впровадження «поліцейського квесту» обов'язково повинна забезпечуватись не лише систематичним моніторингом якості підготовки фахівців на умовах взаємодії між практичними підрозділами та закладом вищої освіти, а й оновленням матеріально-технічної бази криміналістичних навчальних полігонів, тактичних містечок, спеціалізованих лабораторій та аудиторій, адже, виключно у такій взаємодії може бути ефективно реалізовано практичну підготовку поліцейського у закладі вищої освіти зі специфічними умовами навчання.